

HOE KLINKT EEN CONCERT VAN KERAMIEK?

Voor de installatie
'She shells' boetseerde
Garrica schelpvormige
speakers. Voor de
geluidscompositie
werkte ze samen
met Senne Claes.
Hij combineerde de
opname van een eerdere
performance met een
geluidsfragment van haar
mama die een wiegelied
in het Sanskriet zingt.

Geluiden boetsen, het klinkt onmogelijk en toch doet kunstenaar Maika Garnica het. In haar keramische geluidsobjecten komen haar passies voor klei en geluid samen. En elk object is een verrassing. "Op voorhand weet ik ongeveer welke klank eruit zal komen, maar de exacte toon krijg ik pas als het werk af is." Door **Maya Toebat** Foto's: **Eva Donckers**

Links.

Meestal gebruikt Garnica klei van Wilgert, de oudste kleimin in de Duitse Westerwald-regio, maar dit pak klei komt uit Boonse grond.

Rechts.

De metalen buizen maken deel uit van de installatie 'Softly Composed', waarbij ze de toeschouwers uitnodigt om te gaan liggen, waardoor die het rustgevend gevoel krijgen dat ze onder een boom liggen.

Rechtszonder.

Garnica's sculpturen interageren niet alleen met het menselijk lichaam, maar ook met hun natuurlijke omgeving. Zo spelen ze vaak met lucht, water en soms zand.

Hoe ontdek je een talent? Op het moment dat je beseft dat wat voor jou vertrouwd aanvoelt, niet zo gewoon is? Zo ging het ongeveer voor kunstenaar Maika Garnica. Als kind voelde klei vertrouwd aan in haar handen. "Ik herinner me bijvoorbeeld dat ik een grafzerk maakte voor onze overleden kat," vertelt ze me in haar atelier in Antwerpen, "of enkele Afrikaanse geïnspireerde beeldjes tijdens een kamp. Mijn mama reageerde verbaasd toen ze die zag, 'dat ik zo iets als elfjarige kon maken!' Wat voor mij natuurlijk kwam, riep verwondering op in mijn omgeving. Dat vond ik fascinerend."

Het is een van de redenen waarom ze in het middelbaar overschakelde naar het kunstonderwijs. Ook daarna trok haar buikgevoel haar naar de opleiding Beeldhouwkunst aan de Antwerpse Academie voor Schone Kunsten. "Zolang ik maar met mijn handen bezig kon zijn," zegt ze. "Ik wilde met mijn vingers wroeten in de klei, zonder afstand tot het materiaal." Klei zou inderdaad de rode draad worden in haar werk. Maar hoe kwam ze tot de keramische instrumenten die hier op de plannen liggen, van trompetachtige vormen tot een schaal vol korrels? Wanneer is geluid in haar vingers gekropen?

"De eerste keer dat ik beelden aan geluid koppelde, was tijdens een gastles

van architect Luc Deleu," vertelt ze. "We kregen de opdracht om een sokkel te maken voor een bestaand werk. Ik koos voor 'Clapping music' van Steve Reich: geen beeldend werk maar geluidskunst. Toen ik rondwandelde op de campus, ontdekte ik een koertje tussen de bibliothek en een lokaal. In die verborgen tussenruimte speelde ik mijn opname af." Toen ze tussen de klappende handen stond, besepte ze hoezeer ze het gemist had om met geluid bezig te zijn. Ook muziek maakte namelijk deel uit van haar jeugd. "Mijn stiefvader was voorzitter van een harmonieorkest, dus het was logisch dat ik zou meedoen. Eerst speelde ik snaardrum, daarna bugel en trompet. Vooral het sociale aspect sprak mij aan: samen met anderen werken. Het is wel gek hoe het leven je vormt: ik had zelf niet gekozen voor de instrumenten – ik wilde liever dwarsfluit spelen – maar als je iets lang genoeg doet, voelt het vertrouwd. Als je dan stopt, begin je het te missen."

EEN TROMPET OM TE KNUFFELLEN

Na dat eerste experiment met geluidskunst vertrok Garnica voor een halfjaar op Erasmus naar Genève. "Ik was van plan om alles los te laten en totaal anders werk te maken," zegt ze. "Alleen waren de andere internationale studenten zo

gefocusd op hun individuele project dat ik samenhang en verbinding miste." Zo kwam ze toch weer uit bij de twee elementen die vertrouwd aanvoelden: klei en muziek. "Eigenlijk is klei geen goede drager van geluid. Het materiaal is heel fragiel en wordt redelijk hard, waardoor het niet lang trilt. Toch dacht ik: dit moet ik eens proberen. Doordat je met je handen werkt, kun je snel aanpassen, waardoor er telkens een ander geluid ontstaat. Ik vind dit een heel mooi deel van kunst maken: je probeert dingen uit waarvan je niet weet of ze gaan werken, of die niet logisch lijken voor de buitenwereld. Juist de vrijheid om te experimenteren laat ondenkbaar mooie dingen groeien."

Om de enorme keramiekafdeling van de school te mogen gebruiken, moest Garnica wel een project voorstellen. "Ik begon na te denken over wat een instrument betekent voor mij. Wat is geluid? Hoe werkt het in op het lichaam van de speler en dat van de toeschouwer? Als je al lang een instrument speelt, wordt het een verlengstuk van je lichaam. Zo kwam ik bij het idee om instrumenten te maken die je het geluid op een andere manier laten ervaren. Een platte trompet, bijvoorbeeld, die je tegen je buik legt en in een omhelzing bespeelt, of een cirkevormig blaasinstrument waarvan het uiteinde op je buik uitkomt, zodat je de vibraties voelt. Het doel was

niet om originele klanken te creëren, maar om nieuwe fysieke sensaties op te zoeken."

ALS EEN INSTRUMENT EEN OBJECT WORDT EN ANDERSOM

De voorbije tien jaar kleide Garnica een orkest bijeen, met kronkelende blazers, trillende buizen, een schaal vol luchtbellen, een ovaal snaarinstrument, of recent, een schelpvormige speaker. "Elk nieuw werk blijft een verrassing," zegt ze. "Op voorhand weet ik ongeveer welke klank er uit een object zal komen, maar de exacte toon ontdek ik pas als het werk af is." Voor haar keramische instrumenten doet ze vooronderzoek via encyclopediën over instrumentenbouw, muziekgeschiedenis, andere culturen, een kinderboek met zelfgemaakte instrumenten... en vooral via de instrumenten die haar verwonderen.

"De regenstok, bijvoorbeeld," vertelt ze met fonkelende ogen. "Wist je dat die traditioneel gemaakt wordt van een gedroogde cactus, waarvan je de stekels afbreekt en naar binnen duwt? Vervolgens vul je de holle cactus met zaadjes, waardoor die tegen de stekels strijken en een regengeluid maken." Vanuit dat principe maakte ze een schaal waarop stekels staan en die ze vulde met losse druppels uit klei. De witte kom klinkt niet alleen betoverend,

'Sound objects I', de allereerste keramische geluidsobjecten die ze maakte op Erasmus in Genève, hebben een eerder onderzoekende en organische vormtaal. De fysieke ervaring van geluid primeerde op het uiterlijk van de objecten of het geluid dat ze produceerden, waardoor heel primitieve klanken ontstonden. Het roze platte instrument is de buiktrompet.

Foto van het bronzen werk dat Garnica maakte voor het Openluchtmuseum Middelheim in Antwerpen.

hij ziet er ook natuurlijk elegant uit. Schoonheid en geluid gaan hand in hand. "Het blijft beeldend werk. Daarom noem ik het geen 'instrumenten', maar 'geluidsubjecten'. Je kunt erop spelen, maar het zijn ook gewoon objecten. Ik presenteer ze soms ook zo." Openluchtmuseum Middelheim in Antwerpen kocht bijvoorbeeld een grote, bronzen ring van haar aan: een holle cirkel, gevuld met kogeltjes die rinkelen als je de sculptuur samen optilt, maar die nu in stilte tussen de andere werken staat.

EEN LEVEN IN DE KLEI

Vaak activeert Garnica haar objecten tijdens performances, door erop te blazen of erover te wrijven. Of ze stelt ze op in installaties, begeleid door een opname. "Geluid speelt bijna altijd een rol: ik voel dat het nodig is om een verhaal te vertellen. Het vertrekpunt van mijn werk is verbinding en via geluid heb je direct fysiek contact met de toeschouwers." Garnica was even gestopt met de performances, maar toch krijgt ze nog steeds uitnodigingen om te komen spelen. "Dat werkt heel motiverend. In de eerste plaats maak ik de geluidsubjecten voor mezelf, maar ze zijn ook een reflectie van de

realiteit waarin ik leef. Ik krijg geregeld de vraag hoe het komt dat mijn werk gelinkt is aan de natuur. Maar wij, mensen, zijn deel van de natuur. Alleen is er vaak een afstand tegenover de natuur in de manier waarop we tegenwoordig leven. Daarin voel ik een groot gemis en ik denk dat ik niet de enige ben."

Na tien jaar ziet Garnica nog altijd eendools veel mogelijkheden in de klanken en vormen van haar objecten. "Onlangs vroeg iemand: 'Ben je nog steeds bezig met die instrumenten uit klei?' Ik denk dat ik daar een leven lang mee bezig kan zijn. Je kunt een kind twintig verschillende spelletjes geven of je laat het een hele dag in een bos spelen en zelf dingen uitvinden. Ik wil in dat bos blijven spelen, zoeken, me soms vervelen en tegen dingen aan botsen. Dat maakt allemaal deel uit van het leven."

Maika Garnica is een van de zeven kunstenaars die gevolgd werden in de documentairereeks 'Aanwinst' op VRT MAX, omdat een werk van haar aangekocht werd voor de collectie van de Vlaamse Gemeenschap. De bijbehorende expo loopt tot 26 mei in C-mine in Genk. Meer info op c-mine.be/expo-aanwinst.

Met een grote pletwals maakt Garnica de klei plat, waarna ze er vormen uit snijdt en die aan elkaar boetseert.

**“Het doel was
niet om originele
klanken te creëren,
maar om nieuwe
fysieke sensaties
op te zoeken”**

